

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 343/2019 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen turvapaikanhakijalasten oikeudesta varhaiskasvatukseen

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Emma Karin /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 343/2019 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta varmistetaan kaikkien Suomessa oleskelevien lasten pääsy varhaiskasvatukseen?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella säädetään nykyisin 1.9.2018 voimaan tulleessa varhaiskasvatustalain (540/2018) 6 §:ssä. Varhaiskasvatustalain 6 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, jonka kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on. Edelleen pykälän 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei ole Suomessa kotikuntaa tai lapsen kotikunta on kotikuntalain perusteella toinen kunta. Pykälän 3 momentin mukaan kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle. Pykälän 4 momentin mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatusta toisessa kunnassa asuvalle lapselle myös muulloin kuin 1–3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa.

Oikeuskäytäntöä kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta asumisen ja oleskelun perusteella on niukasti. Vuonna 2017 antamassaan ratkaisussaan Helsingin hallinto-oikeus linjasi (päättös 17/0239/6), että vastaanottokeskuksessa olevan turvapaikkaa hakevan henkilön lapsilla ei ollut oikeutta päästä varhaiskasvatukseen, eikä kunnalla ollut velvollisuutta järjestää varhaiskasvatusta. Perustelussa hallinto-oikeus totesi, että varhaiskasvatusta ei ole pidettävä sosiaalihuoltolain mukaisena palveluna eikä vastaanottokeskuksella ollut velvollisuutta järjestää varhaiskasvatusta. Päätöksessä linjattiin, että kyseessä ei ollut tilanne, jossa varhaiskasvatusta olisi tullut järjestää henkilön kunnassa asumisen tai siihen rinnastettavan oleskelun vuoksi, eivätkä edellytykset varhaiskasvatuksen järjestämiseksi kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa täyttyneet. Ratkaisua voidaan tulkita siten, että vastaanottokeskuksessa asumisessa ei oikeuden mukaan ollut kyse sellaisesta asumisesta tai oleskelusta kunnan alueella, joka varhaiskasvatustalain mukaan velvoittaisi järjestämään varhaiskasvatusta. Päätös ei kuitenkaan ota tarkemmin kantaa tekijöihin, jotka liittyvät varhaiskasvatuksen järjestämiseen olosuhteiden niin vaatiessa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 343/2019 vp

Vaikka oikeustapaus on ratkaistu soveltaen aiemmin voimassa ollutta varhaiskasvatustalakeia (36/1973), voidaan oikeustapausta edelleen pitää relevanttina, sillä uuden varhaiskasvatus-lain 6 §:n sanamuodot ovat käytännössä samat, kuin aiemmassa varhaiskasvatuslaissa (4 ja 11 c §). Varhaiskasvatuslain 6 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan pykälällä ei säädetty uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

Kansainvälistä suojelua hakevien lasten, esimerkiksi vastaanottokeskuksissa olevien lasten, oikeus varhaiskasvatukseen on siis edelleen jossain määrin tulkinnanvarainen. Lisäksi on tulkinnanvaraista, onko kunnan järjestettävä varhaiskasvatusta ulkomaalaislainsäädännön valossa laittomasti maassa oleskelevalle lapselle esimerkiksi tilanteessa, jossa kielteinen turvapaikkapäätös on saanut lainvoiman, mutta perhe ei ole vielä poistunut maasta.

Aluehallintovirastot kysyivät turvapaikanhakijoiden varhaiskasvatuksesta osana vuoden 2017 peruspalvelujen arviointia. Vuonna 2017 varhaiskasvatuksessa oli 481 turvapaikanhakijalasta. Heistä 243 oli varhaiskasvatuksessa alle 20 tuntia viikossa, 147 20–35 tuntia viikossa ja 91 yli 35 tuntia viikossa. Niin sanottujen paperittomien lasten lukumäärää varhaiskasvatuksessa ei ole tiedossa, mutta määrän arvioidaan olevan vähäinen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyrkinyt informaatio-ohjauksella tuomaan esiin, että turvapaikkaa hakevat lapset voivat osallistua avoimeen varhaiskasvatukseen, joka on yksi varhaiskasvatuslain 1 §:n mukaisista toimintamuodoista. Kunta voi järjestää avointa varhaiskasvatusta alueellaan esiintyvän tarpeen mukaan tuottamalla toiminnan itse tai hankkimalla sen yksityiseltä palveluntuottajalta. Avointa varhaiskasvatusta järjestetään toimintaan soveltuvassa paikassa, kuten vastaanottokeskuksessa, ja toiminnassa noudatetaan varhaiskasvatuslain mukaisia tavoitteita toimintaan soveltuvalla tavalla.

Hallitusohjelman kirjauksen mukaan hallitus selvittää, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu.

Helsingissä 16.12.2019

Opetusministeri Li Andersson